

**Deputat în Parlamentul
Republicii Moldova**

**Biroul permanent al
Parlamentului Republicii Moldova**

Comisia economie, buget și finanțe

AMENDAMENT

la proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2025

(358 DP 49.5 din 04.12.2024)

În conformitate cu prevederile art. 73 din Constituția Republicii Moldova, art. 47 și art. 59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr. 797/1996, în urma examinării proiectului Legii bugetului de stat pentru anul 2025, prezint următoarele amendamente.

1. La articolul 1 alineatul (1), cifrele „85 447 900,0” și „13 894 000,0” se substituie, respectiv, cu cifrele „86 390 810,0” și „14 836 910,0”;
2. La articolul 3, literele c) și f) se exclud;
3. La articolul 4 alineatul (1) litera c), cifrele „20 091 400,1” se substituie cu cifrele „21 523 420,1”, iar după cuvintele „dintre care”, se adaugă textul „1 432 020,0 mii lei – transferuri cu destinație generală pentru acoperirea cheltuielilor de personal”;
4. Articolul 10
la alineatul (2) litera b), textul „personalul didactic, științifico-didactic, științific și personalul de conducere din cadrul instituțiilor de învățământ, al organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, conducătorii (directori și directori adjuncți) instituțiilor de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, directorii/directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ decât cele de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, personalul din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică”, se exclude.
la alineatul (2) se introduce litera b¹), cu următorul conținut:

b¹) în mărime de 2900 de lei pentru:

- personalul didactic, științifico-didactic, științific și personalul de conducere din cadrul instituțiilor de învățământ, al organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, conducătorii (directori și directori adjuncți) instituțiilor de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, directorii/directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ decât cele de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, personalul din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică;

5. Anexele nr. 1-7 se modifică, ținându-se cont de propunerile din punctele 1-4.

Anexe: Notă informativă la amendament – 3 file

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Gaik Vartanean

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2024 nr. 358 din 04.12.2024

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege pentru modificarea Legii bugetului de stat pentru anul 2025, ce urmărește sporirea calității educației, evitarea exodului de personal calificat și susținerea dezvoltării capitalului uman în rândul profesorilor și cadrelor didactice, a fost elaborat de de către deputatul în Parlamentul Republicii Moldova Gaik Vartanean.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
-Art. 73 din Constituția Republicii Moldova nr. 1/1994 (Articolul 73. Inițiativa legislativă. Dreptul de inițiativă legislativă aparține deputaților în Parlament, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Adunării Populare a unității teritoriale autonome Găgăuzia.); -Art. 47 din Legea nr. 797/1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului (Articolul 47. Condițiile exercitării dreptului de inițiativă legislativă și subiecții acestui drept).
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
La data de 5 decembrie 2024, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat, în prima lectură, proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2025. Proiectul prevede ajustarea valorii de referință pentru toate categoriile de angajați din sectorul public. În cazul personalului didactic, științifico-didactic, științific și personalul de conducere din cadrul instituțiilor de învățământ, al organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, conducătorii (directori și directori adjuncți) instituțiilor de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, directorii/directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ decât cele de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, personalul din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, a fost propusă o creștere de la 2300 lei la 2500 lei, ceea ce reprezintă o majorare de doar 200 lei sau 8,69%. Această majorare modestă are un impact negativ asupra desfășurării eficiente a activității cadrelor didactice, respectiv, în vederea asigurării stabilității și performanței sistemului educațional din Republica Moldova, se propune majorarea valorii de referință de la 2300 lei la 2900 lei. <ul style="list-style-type: none">
- Situația actuală indică discrepanțe semnificative între salariile personalului didactic și ale altor sectoare economice, ceea ce reduce atractivitatea profesiei didactice. În detaliu:
- Salariul mediu brut în sectorul educațional reprezintă doar 74,4% din salariul mediu brut în economie, accentuând disparitatea dintre învățământ și alte sectoare economice.
- Creșterea continuă a costului vieții face ca salariile actuale să fie insuficiente pentru a acoperi cheltuielile de bază, ceea ce determină o scădere a calității vieții pentru personalul didactic.

- Lipsa atractivității financiare a profesiei contribuie la deficitul acut de cadre didactice calificate, mai ales în zonele rurale și pentru disciplinele-cheie. Aceasta afectează în mod direct calitatea procesului educațional și echitatea accesului la educație.
- Complexitatea crescută a sarcinilor educaționale, incluzând integrarea tehnologiilor moderne și adaptarea la reformele curriculare, nu este reflectată în nivelul actual al salarizării, ceea ce contribuie la o demotivare generalizată a personalului.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul propune următoarele măsuri principale:

- Majorarea valorii de referință pentru salarizarea personalului didactic de la 2500 lei la 2900 lei, ceea ce reprezintă o creștere semnificativă de aproximativ 16%.
- Introducerea unor transferuri cu destinație generală în valoare de 1.432,02 mil. lei pentru acoperirea cheltuielilor de personal în sectorul educațional, asigurând sustenabilitatea măsurii propuse.
- Ajustarea articolelor relevante din Legea bugetului de stat pentru a reflecta noile alocații și redistribuiri financiare.

Rezultatele urmărite includ:

Reducerea discrepanțelor salariale între învățământ și alte sectoare economice. În trimestrul III al anului 2024, salariul mediu brut în sectorul educațional a constituit 11.241 lei, ceea ce reprezintă doar 74,4% din salariul mediu brut în economie, care a fost de 14.116,8 lei. Această diferență semnificativă de 25,6% dezavantajează cadrele didactice și afectează atractivitatea profesiei.

Creșterea costului vieții și impactul asupra cadrelor didactice. În contextul creșterii constante a prețurilor la bunuri și servicii, salariul actual nu mai este suficient pentru a acoperi cheltuielile de bază ale personalului din educație. Această situație determină o scădere a motivației profesionale și a capacității cadrelor didactice de a se concentra asupra sarcinilor educaționale.

Atragerea și menținerea cadrelor didactice calificate. Sistemul educațional din Republica Moldova se confruntă cu o lipsă acută de profesori, în special în zonele rurale și pentru disciplinele-cheie. Salariile necompetitive determină mulți profesioniști să părăsească sistemul sau să evite intrarea în domeniu, ceea ce afectează grav calitatea actului educațional.

Creșterea complexității sarcinilor educaționale. În ultimii ani, cadrele didactice au fost nevoite să facă față unui volum crescut de muncă, incluzând integrarea noilor tehnologii, adaptarea la reformele curriculare și satisfacerea cerințelor diversificate ale elevilor. Cu toate acestea, nivelul actual al salariilor nu reflectă aceste eforturi suplimentare.

Impactul pozitiv asupra calității educației. Salariile competitive sunt un stimulent major pentru performanța profesională. Majorarea valorii de referință va contribui la creșterea calității predării, motivarea cadrelor didactice și, implicit, la obținerea unor rezultate mai bune în procesul educațional.

Evitarea exodului de personal calificat și migrației economice. Nivelul scăzut al salariilor determină multe cadre didactice să caute oportunități mai bine plătite în alte

sectoare sau în afara țării. Această tendință pune în pericol funcționarea sistemului educațional pe termen lung.

Susținerea dezvoltării capitalului uman în Republica Moldova. Educația de calitate este baza dezvoltării oricărei societăți. Investiția în cadrele didactice, printr-o remunerație corespunzătoare, este esențială pentru pregătirea generațiilor viitoare și creșterea competitivității economice a țării.

Având în vedere cele expuse și în scopul acoperirii cheltuielilor urmată de propunerea de majorare a valorii de referință de la 2500 lei la 2900 lei la circa 34 mii de cadre didactice în peste 1300 instituții de învățământ din Republica Moldova, este necesar de alocat suplimentar suma de 1 922,71 mil lei.

Drept bază pentru calcularea costului respectiv, a servit informația din nota de fundamentare la proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2025, în conformitate cu care la pct. 5.4.8. *Cultură, sport, tineret, culte și odihnă*, este prevăzută asigurarea cheltuielilor de personal generate de modificarea cadrului normativ cu o majorare de 50,7 mil lei față de alocațiile precizate în anul 2024, dintre care 26,8 mil lei pentru școlile sportive finanțate din transferuri cu destinație specială de la bugetul de stat către bugetele locale și 14,6 mil lei pentru teatrele, circurile și organizațiile concertistice, în care Ministerul Culturii are calitatea de fondator, și la pct. 5.4.9. *Învățământ*, conform căruia este prevăzută asigurarea cheltuielilor de personal generată de modificarea cadrului normativ cu o majorare de 910,2 mil lei față de anul 2024, inclusiv pentru instituțiile de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale - 701,0 mil lei și pentru instituțiile publice de învățământ care funcționează în regim de autogestione - 178,3 mil lei, în baza unui calcul estimativ, conform tabelului, suma necesară pentru acoperirea costului exercițiului propus este de 1 922,91 mil lei, inclusiv pentru instituțiile de învățământ finanțate din contul transferurilor cu destinație specială de la bugetul de stat la bugetele locale – 1432,02 mil lei.

Nr. d/o	Domenii de acoperire	Majorare cu 8,69% (2500 lei), mil lei	Majorare cu 26,08% (2900 lei), mil lei	Alocații necesare, mil lei
1	Cultură, sport, tineret, culte și odihnă, inclusiv:	50,70	152,16	101,46
	<i>TDS către bugete locale</i>	<i>14,60</i>	<i>43,82</i>	<i>29,22</i>
2	Învățământ, inclusiv:	910,20	2 731,65	1 821,45
	<i>TDS către bugete locale</i>	<i>701,00</i>	<i>2 103,81</i>	<i>1 402,81</i>
3	Total, inclusiv:	960,90	2 883,81	1 922,91
	<i>TDS către bugete locale</i>	<i>715,60</i>	<i>2 147,62</i>	<i>1 432,02</i>

Urmare a calculelor efectuate, sursa de acoperire a sumei de 1 922,91 mil lei pentru asigurarea cheltuielilor de personal urmată de majorarea valorii de referință de la 2500 lei la 2900 lei pentru personalul didactic, științifico-didactic, științific și personalul de conducere din cadrul instituțiilor de învățământ, al organizațiilor din domeniile cercetării și inovării, conducătorii (directori și directori adjuncți) instituțiilor de educație timpurie,

de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, directorii/directorii adjuncți ai altor instituții de învățământ decât cele de educație timpurie, de învățământ primar, gimnazial, liceal și profesional tehnic, personalul din cadrul Centrului Republican de Asistență Psihopedagogică, se propun următoarele:

- repartizarea alocațiilor prevăzute pentru asigurarea prevederilor cadrului normativ privind salarizarea în sectorul bugetar – în sumă de 380 000,0 mii lei, având în vedere că aceste resurse financiare sunt prevăzute la acțiuni generale;

- repararea alocațiilor prevăzute în fondul de atenuare a riscurilor bugetare în sumă de 600 000,0 mii lei, având în vedere că acestea nu au fost prevăzute în anul 2024 și în nota de fundamentare la proiect nu este descrisă necesitatea acestuia;

- majorarea soldului bugetar cu 942 910,0 mii lei sau de la 733 316,5 mii lei la 1 676 226,5 mii lei, având în vedere Raportul privind executarea bugetului de stat în anul 2023 (aprobat de Parlament), în conformitate cu care la finele anului 2023, soldurile la componenta de bază a bugetului de stat au constituit 2 807,4 mil lei, iar pentru anul 2025, conform Tabelului nr. 2 la nota de fundamentare la componenta „Modificarea soldului de mijloace bănești” se planifică de a fi în sumă de 1 232,5 mil lei (cu 499,2 mil mai mult decât în anexa nr. 1 la indicatorii generali și sursele de finanțare ale bugetului de stat la proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2025).

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Luând în considerare că acest proiect nu are drept scop transpunerea prevederilor UE și a standardelor internaționale în domeniu, opțiuni alternative nu există.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Nu este aplicabil

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil

4.4. Impactul social

Nu este aplicabil

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil (Proiectul de lege nu urmărește transpunerea în cadrul normativ intern al actelor normative comunitare).

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Nu este aplicabil (Proiectul de lege nu urmărește transpunerea în cadrul normativ intern al actelor normative comunitare)
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Nu este aplicabil
7. Concluziile expertizelor
Nu este aplicabil
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Nu este aplicabil
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea va fi realizată de Ministerul Finanțelor, Ministerul Educației și Cercetării și autoritățile locale, care vor administra transferurile și alocațiile bugetare necesare.

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Gaik Vartanean